

Випуск № 6 (1 серпня)

Вінниця – 2015 р.

Передмова

Любий читачу, збірка, яку ти зараз читаєш, видана проектом «Дерево казок» за підтримки проекту «Казка». В збірку вміщено 16 казок найрізноманітнішої тематики (по 8 казок з кожного проекту). Серед них є як авторські, так і народні казки.

Збірка «Дерево казок» – це серійне щомісячне електронне видання, що розповсюджується абсолютно безкоштовно.

Своє життя збірка розпочала 1 березня 2015 року.

Проект «Дерево казок»

(<https://derevo-kazok.org>)

«Дерево казок» – величезний безкоштовний архів авторських та народних казок, які ви можете прочитати українською мовою. Тут ви знайдете не лише українські казки, а й казки інших країн. Проект складається з 4-х основних розділів: українська народні казки, казки народів світу, казки українських авторів та казки авторів світу. Автор та адміністратор проекту – *Лук'янюк Євген*.

Наші контакти:

derevokazok@gmail.com – головна адреса ел. пошти.

Приєднуйтесь до нас:

Ми на Facebook: <https://www.facebook.com/derevokazok>

Ми в Twitter: <https://twitter.com/KazkuPpUa>

Ми на GooglePlus:

<https://plus.google.com/communities/102303859954667667228>

Ми Вконтакті: http://vk.com/derevo_kazok

Проект «Казка»

(<http://kazka.in>)

Даний ресурс створений з метою збору всіх казок, що написані українською мовою або перекладені на неї. Ми, колектив сайту «Казка», постійно розшукуємо казки, ми відкриті для спілкування. Ми збираємо як народні, так і авторські казки. Особливо приємно знайомитись з сучасними авторами даного виду мистецтва.

Контакти:

ua@kazka.in – адреса ел. пошти.

Ми на Facebook: <https://www.facebook.com/Kazka.in>

Ми в Twitter: <http://twitter.com/Kazkain>

Засновник проекту – *Тарас Амброз*.

Зміст:

Казка про страх.....	3
Нісохлюпчики й веселка.....	4
Сон ведмедя	6
Як Вовк царем звірів хотів стати.....	7
Дивне прислів'я	9
Потап і Настя	10
Казка про чумака Микиту, сокиру і халепу	11
Казка про гудзичка	15
Вугляр і ведмідь	16
Про нечемного Вовка та вихованого Вола.....	17
Мудрість	18
Зайчиків м'яч	19
Чому миші, коти й собаки між собою не миряться.....	21
Казка про любов	21
Добродум і Злодум.....	23
Козеня, яке всього боялося	25

Казка про страх

В одному звичайному лісі трапилася дуже незвичайна історія. В густих кронах дерев жили різнокольорові феї. Щодня вони влаштовували на гілках веселі забави, співали, загравали з лісовими мешканцями і наперебій розповідали одна одній про свої подвиги та планували нові.

Та одній з них було не до забав. Бузкова Фея самотньо сиділа на найвищій гілці. На заклики подруг лише сумно хитала головою. Вона була дуже доброю, завжди готова прийти на допомогу, але надзвичайно сором'язлива. Ніколи нічого не розповідала, бо вважала, що це нікому не цікаво. А ще вона дрижала від страху, як осиковий листок, коли доводилось щось робити спільно з подругами. Вона боялася, що інші можуть скористатися її добротою і повестися нечесно, боялась стати залежною.

Через страх її найкращими подругами стали безсоння та самотність. Страх так сильно скував її, що жодні чари не допомагали. Навіть найсильніші закляття з Книги Часу не діяли. З кожним днем сили Бузкової Феї слабшали. Страх висмоктував все до останньої краплини.

Одного разу, коли всі її подруги вже спали, Бузкова Фея вирішила прогулятися. Весь час їй здавалось, що поряд хтось є. Фея не помилилась, крізь темряву на неї дивилися хитрючі оченята.

– Ходи зі мною до озера, – порушив тишу голос і у доріжці з місячного світла з'явилося маленьке лисеня.

– З якого доброго дива мені туди іти? Чого я там не бачила? Лисеня мовчало і пильно дивилося на Фею.

Дорогою до озера вони обоє слухали тишу.

– Що це? Що це за чудовисько? – закричала Фея і відстрибнула подалі.

Лисеня примружилось, лапкою підштовхнуло свою супутницю до води і мовило:

– Це твій страх. Озеро Правди показує його таким, як він виглядає в твоїй уяві. Подумай, чого ти так сильно боїшся, і подивись своєму страхові в очі. А тепер посміхнись йому.

– Ой!.. Чудовисько... Воно... Воно змінюється...

– Продовжуй впізнавати свої страхи, дивись їм у вічі та посміхайся.

– Воно зникло... Розчинилося... Ой...

– Бачиш, як тільки ти насмілилася глянути страху у вічі, він зник, немов полохливе зайченя. А тепер ходімо далі. Покажу тобі ще одне диво.

На квітучій галявині посеред лісу переливався всіма барвами веселки неймовірно красивий фонтан.

– Підійди, не бійся, – Лисеня знову штовхало Фею лапкою, – і вмийся кожною струйкою. Кожна з них подарує тобі часточку своєї сили, яка проявлятиметься тоді, коли виникне необхідність. Це не простий фонтан, це – Фонтан Успіху. Не шукай пояснень чи відповідей, просто прийми і насолоджуйся.

Дивись, цей паросток щойно виріс біля фонтану. Мені вже час бігти, а ти подбай про нього: посади його там, де йому буде тепло і затишно, де його не дістануть вітри докору, сумнівів та критики. Це Дерево твоєї Сміливості, символ твоєї перемоги над страхом, символ твоєї найголовнішої перемоги – перемоги над собою.

Автор: Анна Зайцева

Джерело: <https://derevo-kazok.org/kazka-pro-strah-anna-zajceva.html>

Нісохлюпчики й веселка

Хто такі Нісохлюпчики? Як, ви не знаєте? Малята Нісохлюпчики бігають на чотирьох лапках, мають хвостики й довгенькі носики якими хлюпотять. І, між іншим, батьки їх зовсім не лають за те, що вони хлюпотять носиками.

А якщо серйозно, то справа дещо в іншому. У малят Нісохлюпчиків у порівнянні з їх товстеньким і маленьким тільцем, дуже довгенькі носики. І тому, коли вони щось говорять, здається, начебто вони дудять у трубу.

Але це зовсім не важливо. Важливо те, що зустріти Нісохлюпчиків дуже легко, вони люблять грати на квітковій галявині, де росте запашний медок. Але побачити Нісохлюпчиків дуже важко, тому що вони такі маленькі, що можуть спати на м'якій серцевинці польової ромашки й вкриватися ковдрою-павутинкою, що плете їм павучок. Тому щоб побачити Нісохлюпчиків, вам доведеться взяти величезну лупу.

А ще Нісохлюпчики не зовсім звичайні, тому що вони різнобарвні. Червоний, жовтогарячий, жовтий, зелений, блакитний, синій, фіолетовий – точнісінько як кольори веселки. До речі – Веселка. Колись трапилася дуже цікава історія з Нісохлюпчиками й Веселкою.

Адже, тому що Нісохлюпчики таких же кольорів як і Веселка, вони її дуже люблять. Коли після маленького дощичку Веселка розстеляється над квітковим полем, Нісохлюпчики, заворожено виходять на неї дивитися. Вони піднімають нагору свої носики й дудять або хлюпотять мелодію: Ду-Ду-Ду, хлюпі-хлюп! Ду-ду-ду, хлюпі-хлюп!

І Веселці дуже подобається ця мелодія, тому у відповідь вона сміється й переливається своїми яскравими сьома кольорами.

І от одного разу над квітковим полем, саме в той момент, коли Нісохлюпчики хлюпотіли мелодію, а Веселка сяяла, пролітала зла Чаклунка на чорній-чорній хмарі й вкрала Ввеселку. Так, так, вкрала й сховала в скриню, яка була на її чорній хмарі. Сховала в скриню й сіла на неї.

мал. О. Турської

– Ха-Ха-Ха! Тепер Веселка тільки моя! А ви, Нісохлюпчики-Нісопилососики, можете навіть не дудіти своїми носиками! Веселки вам більше не побачити!

Бідні, бідні Нісохлюпчики так були вражені, що почали плакати.

– Що ж нам тепер робити? Як же ми без Веселки?

– У-у-у, хлюп-хлюп! – плакали Нісохлюпчики. – У-у-у, хлюп-хлюп!

На квітковій галявині ріс Будяк, який, ну дуже, не любив вологу.

– Що тут відбувається? – обурився він. – Звідки така вологість? Що це за сім водоспадів і сім тужливих хлюпань?

– Це ми, Нісохлюпчики. Ми плачемо... У-у-у, хлюп-хлюп!

– А чому це ви плачете?

– Тому що зла Чаклунка вкрала нашу Веселку. Он вона сидить на чорній-чорній хмарі й кривляється, показуючи нам гримаси.

– І ви не знаєте, що потрібно зробити? Що ж ви за Глупохлюпики такі. Обдуріть її.

– Обдурити? А як?

– Зробіть не справжню Веселку. Вона переплутає, розгубиться, втратить пильність, зстрибне зі скрині. І Веселка буде врятована.

– Точно! Точно! – застрибали на radoщах Нісохлюпчики. – Ой, а от тільки як ми це зробимо?

– Я придумав! – крикнув червоний Нісохлюпчик. – Ми такого ж кольору як і смужки у Веселки й квіти на нашій галявині також такого ж кольору. Давайте кожний з нас знайде по квітці певного кольору. Після цього ми шикуються один по одному, і в нас вийде веселка! Наша польова веселка Нісохлюпчиків!

– Ура! – закричали всі Нісохлюпчики. – Веселка врятована!

Поки Чаклунка безтурботно сиділа на скрині, бовтала ногами й колупала нігтями чорну хмару, Нісохлюпчики ретельно були зайняті справою. Вони розбрелися по полю й шукали квіти собі під колір. Червоний Нісохлюпчик знайшов червоний мак, жовтогарячий – квітку нагідки, жовтий – жовту кульбабу, зелений – зелену хризантему, блакитний – волошку, синій – дзвіночок, а фіолетовий – фіалку.

Нісохлюпчики були такими маленькими, що пелюстки квітів накривали їх повністю. Не бачачи навіть один одного малята стали один за одним. Коли було все готово, вони захлюпали свою пісеньку, що завжди співали для Веселки:

– Ду-Ду-Ду, хлюпі-хлюп. Ду-ду-ду, хлюпі-хлюп!

– Що? Де? Веселка? – прокричала Чаклунка, почувши знайоме хлюпання. Вона зіскочила зі скрині, щоб уважніше розглянути квітчасту веселку на поле.

У цей момент скриня відкрилася. Веселка була на волі.

– Ура! Хлюпі-Хлюп! – прокричали Нісохлюпчики. – Наша Веселка врятована!

– Ах ви жахливі Нісохлюпчики – носопилососики! Ну постривайте, я ще повернуся! – Чаклунка так розлютилася, що на її чорній хмарі гримнув грім, і хмара, підскачовши, швидко полетіла. Несучи на собі кричущу злу Чаклунку.

– Люба Веселка! Як же ми раді тебе бачити! – раділи малята.

– Спасибі вам, друзі! – І Веселка засяяла своїми сьома кольорами.

Нісохлюпчики заворожено дивилися на свою красуню нахлюпуючи пісеньку:

– Ду-Ду-Ду, хлюпі-хлюп! Ду-ду-ду, хлюпі-хлюп!

От така історія трапилася з малятами Нісохлюпчиками. Тому будьте уважними. Коли над квітковим полем ви побачите Веселку, обов'язково

прислухайтесь й ви почуєте пісеньку Нісохлюпчиків. Вони обов'язково будуть десь поруч і будуть нахлюпувати:

– Ду-Ду-Ду, хлюпі-хлюп! Ду-ду-ду, хлюпі-хлюп!

Автор: Лана Ра

Джерело: <http://kazka.in/fairytales/lana-ra/nisohlyupchiki-y-veselka.html>

Сон ведмедя

Жив колись у лісі старий ведмідь. Настала зима, позамітало снігом стежки й дороги. Усі звірі поховалися в норах, тільки клишоногий не спить і голодний блукає лісом.

Стомився ведмідь після марних пошуків поживи ліг та й заснув. І наснився йому гарний шматок м'яса. Смакоту вдалося навіть скуштувати. Прокинувся бурий і подався на пошуки того, що наснилося.

Не близька була дорога. Перейшов річки, долини й опинився біля підніжжя гори.

Неподалік чабан пас отару, а один цап забрів у хащі. Раптом із гори скотилася каменяка, й ударила рогатого по ніжці. Голодний ведмідь кинувся до бідолашного:

– Ага, здається, здійснився мій сон – умить тебе з'їм.

Хотів цап утекти, та де там – ніжка болить. Аж раптом кмітливець здогадався, як урятуватися.

– Дядечку, – звернувся хитрун до ведмедя, – знаю, що з'їси. Тільки й утіхи мені, що опинився в лапах такого совісного звіра, як ти. Отож ушануй же мою останню хвилину.

– Цікаво, як?

– Мабуть, чув, як співаю? Дозволь виконати прощальну пісню, а тоді вже роби зі мною, що хочеш.

Клишоногий якусь мить подумав і погодився. А бідолашний так жалібно замакав, що чабан, зачувши його голос, одразу зрозумів, що цап у біді. Отож чоловік схопив палицю, гукнув собак і подався виручати цапа з біди.

Побачивши таку армію захисників круторогого, ведмідь швиденько втік до лісу. Ходив, блукав і так зголоднів, що й ноги вже не носили.

Коли це назустріч ведмедеві йдуть два чорні барани. Хотіли втекти, та де там: клишоногий наздоганяє. Отож шанобливо вклонилися й питають:

– Як вам живеться, дядечку?

– Уже тиждень як голодний. Добре, що вас зустрів. Ось як з'їм обох, то й на душі полегшає.

Та барани вирішили надурити бурого.

– Їж спочатку мене, – пропонує один із них.

– Ні, – заперечує другий, – мене.

Бачить ведмідь, що круторогі не дійдуть згоди:

– Ну, то побийтеся. У кого першого роги відпадуть, того і з'їм.

А баранам тільки цього і треба. Розігналися, буцімто зібралися битися, та з обох боків як налетять на ведмедя, як стукнуть рогами, тому і в очах потемніло. Поки хижак отямився, баранів як і не було.

Покректав клишоногий, підвівся і знову посунув на пошуки здобичі. Коли зустрічає лисицю. Побачила руда побитого ведмедя й цікавиться:

– Ой дядечку, що ж це з Вами сталося?

Розповів бурий про свої пригоди, а лисиця засміялась і каже:

– Отож наступного разу тричі подумайте, перш ніж вирушати на пошуки того, що бачили уві сні.

Автор: азербайджанська казка

Джерело: <https://derevo-kazok.org/son-vedmedja-azerbajdzhanska-kazka.html>

Як Вовк царем звірів хотів стати

Одного разу в Казковому лісі сталася незвичайна подія: захотів Вовчик замість Лева Царем звірів стати. Захотіти то він захотів, а от втілити цей намір у життя, не знав.

Посидів Вовк, посидів, подумав, подумав і вирішив за порадою до Кабанця податися. Сказано – зроблено.

Тож через пів години стояв Вовк перед Кабанцевою оселею, яку кмітливий господар облаштував під корінням дуба. Ще й дзвоника прилаштував, а під ним – табличку: «Дзвонити 2 рази». Вовк на напис не зважив, а щосили загунав лапою по дубу. Аж блаґенькі двері заторохкотіли:

– Гей, Пазик, відчини! Відчини, чи тобі заклало?

– Ну хто там бешкетує? – почулося сердите рохкання.

– Це я, Вовк.

– А, то це ти?

– Я.

– Точно ти?

– Та я. Відчиняй швидше!

– Ну що ж, заходь, сказав Кабанець й нарешті прочинив двері.

Вовк та Пазик зайшли до просторої кімнати, де стояли стіл, два зручних крісла та ліжко.

Вовк, не чекаючи, доки Кабанець запросить його хоча б сісти, розвалився на канапі ще й запалив цигарку. Пазик тільки здивовано рохнув.

– Слухай, Кабан, у мене до тебе справа є, – почав Вовк.

– Взагалі то. Можна бути й ввічливішим, – почав було господар.

– Та ти слухай, – перебив його вовк, – захотів я Царем звірів стати.

– А як же Лев? – запитав Кабанець

– Та що мені Лев? Що мені Лев? Він у мене буде гопака

танцювати, – почав вихвалитися Вовк, – мені головне що? Мені головне – підтримка! Ось я і хочу, щоб ти мене підтримав.

Запанувала мовчанка. Нарешті Кабанчик заговорив:

– Знаєш що, Вовчику, ідея, звісно, непогана, але... То ж все таки Лев. А ти – Вовк. Ну, то ти б того...краще не втручався в Левові справи.

– Що, що?! Я не зрозумів: ти з ким зараз розмовляєш? Я запитую: ти з ким зараз розмовляєш?! З майбутнім Царем звірів.

– Ото й воно, що з майбутнім. Ти іди краще, Вовчику, а то я починаю нервуватися. А ти знаєш, що може статися, коли я нервуюся, – сказав Пацик і показав ікла.

– Теж мені. –процідив крізь зуби Вовк і сплюнув недопалок, Кабан якийсь. Не хочеш – ну і не потрібно. Я до Лисиці піду.

– Іди собі. Ніхто тебе тут не тримає, – згодився Пацик Вовк хряснув дверима і почимчикував до Лисиці.

А та саме приміряла розкішні коралі, коли Вовк без запрошення посунув до її помешкання.

– Хай, сестрице!

– Хтось тут чемність загубив, – промовила Лисиця, – я тобі така сестра, як ти Цар звірів.

– А ось і помиляєшся, – самовпевнено почав Вовк, – я і є справжнісінький Цар звірів.

– Та що ти кажеш? – з іронією сказала Лисиця.

– Так от. Я прийшов, щоб ти мене підтримала, допомогла.

– Як це я тебе буду підтримувати? «Вовк, Вовк» мені на весь ліс волати, чи що?

– Ну, звісно, не задарма, – почав той, – я віддячу.

– Вовку, Вовку! Живу я небідно й допомоги твоєї не потребую. Іди собі своїм шляхом й іншим не заважай. Давай, давай, забирайся звідси. Швидше! – підганяла Лиска.

– А я, а я ... , а я зайців зберу, – нарешті здобувся на слово Вовк.

– Швидше. Швидше, – виштурхувала Лисиця.

Зовсім засмучений потяг Сірий до зайців.

– Агов, ви, куці, ану йдіть Царя звірів слухати.

– Хто Цар? Ти Цар? – здивовано запитав Старий Заєць.

– Я.

– А ось і неправда. Лев – Цар звірів. А ти... який ти Цар? Ти так. І, взагалі, не заважай, Вовче. Кожен займається своєю справою. один ти ходиш.

Повернувся Вовк до свого лігва, махнув лапою і пробурмотів:

«Знав же, що чужими руками добре тільки жар загірбати». Та, певне, забув він, що до чужого черевика не варто ноги сунути.

Автор: Олександра Василенко

Джерело: <http://kazka.in/fairytales/oleksandra-vasylenko/yak-vovk-tsarem-zviriv-hotiv-stati.html>

Дивне прислів'я

В одному селі люди казали: де миші з'їдять чавунний казан, там ластівка вкраде семирічного хлопчика.

Правда чи ні – судіть самі.

Якось розгулялася страшна гроза, і блискавка вдарила в хату одного працюючого чоловіка. Все його добро згоріло, залишився тільки величезний чавунний казан – такий міцний, що навіть вогонь його не взяв.

І ось Нандука – а того чоловіка звали Нандука – вирішив поїхати світ за очі, щоб забути про своє лихо. Зайшов він до свого сусіда Лакшмани та й каже:

– Їду я далеко й не знаю, коли повернуся. Любий сусіде, візьми на збереження оцей казан. Більш у мене нічого немає.

Три роки не було звісток од Нандуки. А як пішов четвертий рік, набридло йому блукати по світах, і він повернувся до рідного сала.

Побачивши Нандуку, Лакшмана сплеснув у долоні й, ніби згорьова ний, вигукнув:

– Ой, сусіде, сусідоньку! Велика біда спіткала нас із тобою: твій чавунний казан з'їли миші!

Нандука, певна річ, не повірив сусідові, однак і бровою не повів. Тільки сказав:

– Довго и блукав по світах, багато доріг стоптав, і ось тепер хочу зійти до нашої річки й здійснити обмивання. Але ж ти знаєш – у мене для цього нічого немає. Скажи синові, щоб поміг мені. Нехай принесе до річки все, що потрібно для обмивання.

Нандука спустився до річки, вибрав на березі самотнє місце, а сусідів син приніс туди все необхідне для обмивання.

Здійснивши обмивання, Нандука схопив сусідового сипа, пхнув його до печери, а вхід затулив величезною каменюкою.

До свого двору Нандука повернувся так, ніби нічого й не сталося.

Цілий день Лакшмана чекав з річки сина, а ввечері, не дочекавшись, прибіг до сусіда:

– Нандуко, Нандуко! Де мій син? Чого він не йде додому?

– Ой, сусіде, сусідоньку! – каже, ніби згорьований, Нандука.– Велика біда спіткала нас із тобою. Поки я здійснював обмивання, прилетіла ластівка і вкрала твого сина.

– Ластівка вкрала сина?! – не повірив Лакшмана.– Схаменися, сусіде, що ти верзеш! Та хто тобі повірить, що ластівка може схопити семирічного хлопця й летіти з ним? Зараз же ходімо до судді!

Нандука й не думав опиратися.

От прийшли вони до судді. Лакшмана виступив наперед і каже: Шановний пане! Всі знають, який ти мудрий і справедливий. Тож розсуди нас. Цей брехливий чоловік каже, що ластівка вкрала мого сина. Ластівка схопила семирічного хлопця й полетіла з ним! Накажи злодієві віддати сина!

Вислухавши Лакшману, суддя мовив до Нандуки:

– Негайно віддай чоловікові його сина! Ти що ж – маєш нас за дурнів?! Ану відповідай!

– Де ж я візьму того сина, коли його вкрала ластівка? – каже Нандука.

Усі, хто чув їхню розмову, обурились:

– Та що він вигадує! Хіба ж ластівка підніме такого великого хлопця? Бути цього не може!

А Нандука всміхнувся й каже:

– Де миші з'їдять чавунний казан, там і ластівка вкраде семирічного хлопця. Він розповів судді, як колись покинув у сусіда чавунний казан і що з того вийшло.

Суддя засміявся й мовив:

– Лакшмано, поверни Нандуці казан, а ти, Нандуко, віддай Лакшмані сина. Помиріться й не сваріться більше.

Так сусіди і зробили.

Відтоді в селі й кажуть: де миші з'їдять чавунний казан, там ластівка вкраде семирічного хлопчика!

Автор: індійська казка

Джерело: <https://derevo-kazok.org/divne-prislivja-indijska-kazka.html>

Потап і Настя

Пригоди ведмежувки та борашки

Казочки для зовсім маленьких

Потап і Настуся давні друзі. Вони знайомі з самого дитинства. Можна сказати, що познайомилися ще в дитячому візочку. Кожного дня вони зустрічаються та разом пізнають казковий світ через пригоди.

Настя: Привіт Потап!

Потап: Здорово Настуня!

Потап: Що будемо сьогодні робити?

Настуня: Пропоную зварити смачний борщик,

Потап: Борщик? О я це люблю, це дуже смачно та корисно, але нажаль не вмію, Настуся, а ти вмієш?

Настя: Звісно вмію, кожна поважна борашка вміє варити борщик. Я тобі все докладно розповім, а ти, головне слухай, та все собі на лапу занотуй.

Потап: А я ніколи і не думав з чого варять борщик, просто ласував собі.

Настуня: О, це новина!, Ну слухай вже сюди

В борщику є все що потрібно для здоров'я організму. Найголовніше, без чого борщик не був би борщик, а просто суп – це бурячок. Він у борщі головний. Дивись ось він – червоний кругленький з одним вусиком на кінчику.

Ну що, ти готовий приступати до роботи?

Потап: Авжеж, це дуже цікаво

Настуся: Бурячок наріжемо тоненькими прямокутниками. І далі візьмемо моркву. Яка ж вона яскрава.

Потап: Морква дуже солодка, а із медом мій улюблений делікатес.

Настуся: Так, морква жовтого коляру, і у борщик ми її наріжемо маленькими кружечками

Потап: А що і ще додамо?

Настуся: О ще багато, залишилось додати: картоплю, перець, петрушку, помідори цибулю і нарешті капустину.

Але спершу, все треба ще помити та почистити. Допоможешь?

Потап: Звісно, із задоволенням Настуся.

Настуся: Дякую тобі, добре, що в мене є такий друг, як ти.

Настуся та Потап узялися ретельно мити та чистити овочі.

Потап: Але скажи, як все це нарізати? Дивись, картоплину треба нарізати кубиками. Цибулю – квадратиками. Коріння петрушки кружечками. Перець та капустину – смужками. Із помідорів зробимо сік, а листя петрушки лапками порвемо на маленьки шматочки, бо саме так збережеться особливий аромат та користь цього зілля.

Потап: Апчі

Настуся: Будь здоров Потап

Потап: Ой нелегка ця справа борщоваріння, Настя це вже все? Скоро ми будемо ласувати, бо я вже зголоднів (Нюююх-нюх) і так мачно пахне?

Настуся: Потап, ти такий нетерплячий медвежуля, вже скоро, ми майже все зробили.

Потап: Майже все?! Як це?, Все що ти казали, ми вже зробили. Що ще?! Їсти дуже хочеться.

Медвежуля Потап був завжди нетерплячим і завжди дуже голодним, особливо після прогулянок на свіжому повітрі.

Настуся: Потап, не турбуйся залишилось ще додати щіпотку солі і Секрет.

Потап: Який ще секрет? Про Секрет ти раніше нічого не казала. Невже секрет додають до страв?

Настуся: Авжеж, в кожній господині є свій власний секрет (посміхається Настуся).

Ну ось, кладу свій персональний «Секрет» і борщ готовий. Приємного апетиту Потапе

Настуся так і не розповіла Потапу, в чому ж був секрет, але ми з вами знаємо, що «Секрет» – це любов, що кожна господиня додає до своїх страв для своїх близьких.

Автор: Катерина Картельян

Джерело: <http://kazka.in/fairytales/kateryna-kartelyan/potap-i-nastyia.html>

Казка про чумака Микиту, сокиру і халепу

Ох і славне чумацьке діло, та на всю Україну відоме! А чумаки – поважні і хазяйновиті люди. Всю зиму добре на печі вилежуються та боки гріють. І ні до чого їм ніякого діла немає – ні до хатньої, ні до польової роботи, хіба що до шинку. Але тільки-но весна настає та сонечко трошки землю підсушить – отут уже, чумаче, не дрімай та не ледачкуй! Ні дня і ні ночі не спочинуть чумаки: треба і воликів

відгодувати, і ярма підтесати, і осі, і занози, і вози-мажі підрихтувати та шкурами напнути, та й дьогтю гарненько у мазниці поналивати. Бо відомо, що без дьогтю далеко не доїдеш – запищить-зарипить незмащена дубова вісь і трісне посеред степу. От тоді вже гаплик! Ставай, чумаче, мажу розпаковуй, та все добро на землю скидай, та воза підважуй голоблею, щоб вісь замінити.

Отож уже напровесні збиралися чумацькі мажі до нашого села на майдан – і з Конели, і з Жашкова, і з Охматова, і з Жидівчика, і з Зеленого Рогу – так возів із сотню або й більше. Ставали возами в коло, воликів випрягали, а самі до корчми – отамана вибирати.

А збиралися чумаки з усієї округи до нашого села через те, що жив у нас Микита. Зроду-віку був він отаманом чумацьким. Чоловік був розумний, хитрий, степ знав як свій запічок, міг і з татариним, і з німаком поговорити, будь-якого москаля у шинку перепити міг, а головне – був такий сильний, що ніхто з ним не міг зрівнятися. Бо як, буває, зустрічаються у степу десь на Чорному шляху дві чумацькі валки – одна з Криму, а друга у Крим, то котрійсь треба звертати з дороги, щоб розминутись. А шлях за віки так колесами укочений, така колія вибита, що звернути геть неможливо – осі поламаєш. То треба все з возів скидати та вози на руках убік відтягати, щоб зустрічну валку пропустити. А ніхто ж уступити не хоче. От тоді вже виходять два отамани перед свої валки і б'ються; хто кого поб'є – та валка їде собі, а побитий мусить свої вози з дороги стягувати.

І якщо в степу траплялося, що чужа валка з нашою здибалася, то ще здалеку, придивившись, гукали на волів:

– Гей! Стій! Хлопці, розвантажуй вози – он Микитина валка назустріч суне!

Знали всі в степу, що Микита бився не навкулачки, не голоблею, як інші отамани, а бився Микита арапником – довжелезним батожищем. То ще здалеку як махне ним – аж кожуха до живого тіла розсікає.

Якось навесні зібралися чумаки у Крим по сіль. Вибрали Микиту за отамана, спакувалися. Богу помолились і вдосвіта рушили. Валка з села чи не цілий день вибиралася – отак по колу з майдану вози за возами висотувались та на шлях викочувались. Добре тоді товариство у Крим сходило – і сіль дешево виторгували, і волики не похворіли, і з чумаків ніхто у корчмах не пропився, та й грабіжники не докучали. Зібралися хлопці вже додому вертати.

Їдуть собі чумаки, пісень співають, батіжками цвѡохкають, на воликів погейкують. Тихо навколо, тільки вітер ковилком грає. Уже скоро і місця рідні з'являться.

Коли це раптом чують – десь вовки завили, і все ближче і ближче. Воли заревіли, далі йти не хочуть. Микита валку спинив, наказав зброю добути. Стоять чумаки, довкола озираються – аж тут вовча згряя женеться. Біжать вовки, між возами та між ногами волячими проскакують, але нікого не зачіпають. Усі пробігли – аж іззаду найбільший вовк суне. А межі чумаків був молодий хлопець, що перший раз у Крим ходив і чумацьких звичаїв не знав. Ухопив він з воза сокирку та й кинув у того вовка. і як на те поцілів у ногу. Сокирка застрягла, а вовк як завие, як побіжить!

Затихло все, а валка далі рушила – і все по дорозі плями крові надибала, що з рани вовчої капала. Неспокійно в Микити на серці – відчуває, що неспроста ті вовки бігали, і недобре, що вовка поранили. Аж тут і ніч наступає, та дощ пішов – треба на ночівлю спинятися. Дивляться чумаки – вогник у степу блимає.

– Давай, хлопці, туди правити, – каже Микита, – бо ніч непевна, а там такі житло якесь.

Уже потемки доїхали чумаки до степового хутора. Там і віконце світиться, і сіно у копицях стоїть, і огорожа висока – є де сховатися від усякої напасті.

Давай вони у ворота стукати, щоб їх пустили.

Аж тут виходить хазяйка.

– Хто такі? – питає.

А сама страшна така, що не дай Боже.

– Ми люди православні. Чумаки з Бузівки. Пустіть переночувати.

– Пустити я можу, але у мене місця мало, та й нагодувати вас нічим. Чоловік нездужає, то я не мала часу і їсти наварити – все його лікувала.

– Та нічого, хазяйко, ми якось усі розмістимось, а їсти нам не треба, у нас усе своє.

Відчинила господиня ворота, впустила чумаків.

Поки волів випрягали, ярма шкірами від дощу накривали, то вже зовсім пізно стало. Позаходили чумаки до хати, посідали, киреї мокрі поскидали, люльки добули – сидять відпочивають. На печі хазяїн хворий лежить, та все стогне, а хазяйка коло нього – лікує.

Чумак молодий сидів-сидів, а далі – зирк під лаву, та й знову до люльки, зирк під лаву – і до люльки.

– А що ж це ти, хлопче, у мене під лавою шукаєш? – питає хазяйка.

– Та ось дивлюся, чи не моя сокирка у вас лежить?

– Ага, голубе, попався! То це ти сокирою у вовка вцілив?!

– Я, – каже чумак.

– А що, може, той вовк тебе зачіпав, чи, може, вола загриз?!

– Та ні, – відповідає хлопець.

– Ну то знайте усі. що вам звідси не виїхати, бо то не вовк, а мій чоловік. А я – відьма! Тепер мусите мені когось лишити, щоб за чоловіка відробив, поки він одужає. А ні – то і волів ваших заберу, і вас на звірину перетворю! Є у мене таке зілля, що як сипону, то враз обернетесь на кого схочу! Отож лишайте когось, та ще й волів з возами у заставу, бо горе вам буде!

Злякалися чумаки – ото вже в халепу вскочили! Почали вони думати – кого ж відьмі залишити? Ніхто не хоче пропадати.

Бачить Микита, погане діло:

– Ну що ж, товариство, був я у вас хорошим отаманом, водив вас по степах без пригод і напасті всякої, та, видно, дочумакувався – треба мені востаннє вам прислужитися. Їдьте, хлопці, додому, а я тут лишуся. Дасть Бог, якось виживу.

Сказав те, низько товариству вклонився і до відьми:

– Я лишаюся у вас на службі, паніматко.

Наранок попрощалися хлопці та й додому рушили, а Микита з волами своїми лишився.

А відьма уже йому й загадує:

– Иди, чумаче, та жени моїх коней у степ пастися. Та гляди-но, щоб жоден кінь не пропав. А як через три дні всіх коней не приженеш, то бути і тобі вовком. Таким, як мій чоловік. Ото, щоб ти знав, усі ті вовки раніше у мене на службі людьми були, але ніхто моїх коней не встеріг, то тепер мусять мені довіку служити у вовчій шкурі.

Іде Микита, жене коні пастися та й думає: «Ну постривай, клята відьмако, діждеш ти від мене служби, та такої, що довіку не забудеш!» Вигнав коней у степ, та давай їх докупи арапником зганяти, та все кругом ходить, арапником хльоскає, коням пастися не дає. Три дні коней бідних голодом морив, а далі ну додому гнати. А вони не йдуть – а біжать-летять, та до конюшні, та до ясел, та до ячменю, та їсти, їсти, їсти!

Відьма глянула – усі коні є, але худі та нещасні дуже.

– От клятий чумак, – свариться, – до чого ж ти худобу довів! Не можна тобі, дурню, розумного діла доручати. Курям на сміх твоя робота! О, придумала! Будеш мені курей глядіти! Та щоб копу яєць від них приніс! Тільки от півня у мене немає, та й зерна тобі не дам – як хочеш, так і крутись!

Сміється клята відьмака – ото вже загадала! Курей-то вона собі тим зіллям начарувала, а півня зробити не годна, бо то Божа птиця. Звідки ж тим яйцям узятися? Та ще й на голодну кишку.

Одвихнулась відьма з двору, а Микита – до комори. У комори двері дубові, на важку колодку замкнені, мотузочком зав'язані і кізачком замазані. Сила в руках є – Микита колодку скрутив, мотузочок порвав, кізачок відколупав – а в коморі зерно як золото! Геть всеньке Микита курям і висипав. А ті понаїдалися, та й сокочуть – півня виглядають. Та де ж його взяти? Ото хитра відьмина загадка!

Дурній відьмі і невтямки, що у чумацького отамана крім дьогтю, на возі завжди і півень у кліточці є – щоб будив рано.

Як випустив Микита того півня, як почав той курей топтати, то Микита не копу, а дві копи яєць у решеті притаскав.

Лютує відьма, але що поробиш? Не можна з чумаком справитись! Хоч і яєць приніс, та он скільки зерна перевів!

– Тепер підеш горщики мити та піч мастити. І гляди ж бо, щоб усе чистеньке було та блищало!

Микита горщики миє та все підглядає, куди відьмака своє зілля чарівне ховає.

Увечері збирається відьма летіти на Лису гору на побачення з нечистою силою. Гарно вбирається, брови підмальовує, кісниками завітчується, як дівка, сідає на кочергу – і гайда у комин летіти! А Микита сміється собі у вуса:

– Ну, вража дочко, ти у мене політаєш!

Коли це відьма – гугуп! – на землю падає, аж хата затряслася. Та як підскочить до Микити:

– Ти, сякий-такий, матері твоїй перековінька! Ти навіщо кочергу салом намастив?! Я не втрималася та замалим не вбилася!

А Микита:

– Та я ж для вас старався, щоб гарно було, щоб блищало.

– А біла б тебе лиха година! Будеш ти у мене блищати, – репетує відьмака, – зараз же тебе на щура оберну!

Кинулася відьма до свого зілля, банячок з-під печі витягла, пригорщу зілля сухого набрала, щоб на Микиту сипнути, та як чхне – замалим голова у неї не відірвалася. То Микита туди свого тютюну насипав, та ще й перцю додав і полином присмачив, щоб уже відьмаці зовсім сподобалось.

Плаче відьмака, чхає, світу білого не бачить, а Микита все їй під носа зіллячка підсипає. Відьма вже рачки повзає, вже й проситися почала:

– Пусти, чумаче, перестань – усе віддам: і волів, і вози, та ще й добра всякого насиплю!

Тоді Микита дав відьмі прочхатися, а сам волів своїх запряг, за ворота вивів, та на прощання відьмаку арапником похастував, аби знала, як з людей збиткуватися.

Поїхав Микита додому, півень на ярмо скочив – дорогу показувати, а за ним всі кури повтікали!

Отож голова у людини не тільки для того, щоб шапку носити!

Автор: Лірник Сашко

Джерело: <https://derevo-kazok.org/kazka-pro-chumaka-mikitu-sokiru-i-halep.html>

Казка про гудзичка

Жив-був гудзичок. Він був невеличкий і жив у коробці для шиття, де було багато таких, як він, гудзиків, різних кольорів і форм. А ще там жили нитки, голки та різні замочки та гачечки. В коробці було тісно, і вирішив гудзик піти. Вискочив з коробки на підлогу та пішов до дверей. От він і надворі. Як тут гарно! Літо, пташки щебечуть, травичка зеленіє та ще й квіти!

Вийшов він на дорогу та й пішов. Іде, іде, прийшов до лісу. Тут назустріч зайчик-пострибайчик іде.

– Привіт! Ти хто? – запитує зайчик.

– Я – гудзик.

– А я – зайчик, давай дружити!

– Давай.

От і подружились. Вони стрибали, грались на галявинці, аж тут іде сірий вовк і каже:

– Зайчику, я тебе з’їм!

– Не їж його! – каже гудзичок.

– Хто це там пищить у траві?

– Це я, гудзик.

– Тоді я тебе з’їм, бо дуже голодний.

– А мене їсти не можна.

– Чому?

– Бо я з пластмаси, як з’їси, живіт заболить.

Понюхав вовк гудзичка, облизнувся і пішов собі в темну хащу.

Аж іде лисичка-сестричка і одразу до зайчика:

– Зайчику, я тебе з’їм!

– Не їж його! – каже гудзичок.

– Хто це там пищить у траві?

– Це я, гудзик.

– Ти такий маленький, а який гарний! Я тебе пришию собі на шубку.

– У тебе голки нема, – каже гудзик.

– Твоя правда.

Махнула лисичка хвостом і пішла.

А гудзик та зайчик стали жити разом у зайчиковій хатинці. І було їм дуже гарно і весело.

Тут і казці кінець, а хто слухав – молодець.

Автор: Олександр Шваб

Джерело: <http://kazka.in/fairytales/oleksandr-schwab/kazka-pro-gudzichka.html>

Вугляр і ведмідь

Якось один вугляр пішов до лісу палити вугілля і побачив, що назустріч йому суне ведмідь, а поряд з ведмедем кабан.

– Гей, вугляре, я голодний, і я тебе з’їм! – рикнув ведмідь.

– Ой ведмедю, ведмедю, я від тебе не оборонюся, бо вас аж двоє, а я сам один. Тільки ж є в мене з собою обід, то дай мені хоч востаннє наїстися! – каже вугляр.

Ведмідь йому дозволив. А у вугляра був з собою окраєць хліба і свиняча ковбаса. Попоїв він трохи, кинув і ведмедеві ковбаски. Ведмедю вона припала до смаку, облизався він та й питає:

– Скажи мені, вугляре, а де ростуть такі корінці?

– Е, братику, – каже вугляр, – я б сказав, та не смію.

– Не бійся нічого, – мовив ведмідь, – тільки скажи!

Вугляр показав па дикого кабана і каже:

– Ось із цього вепра, вийшло б чимало таких корінців!

Ведмідь захопив кабана, роздер його і кинув вугляреві:

– Ось тобі свиня, роби з неї корінці!

– Гай-гай, це так просто не робиться, – всміхнувся вугляр. – Для цього треба ще вогню і горшків, та й помитися я ще мушу, бо руки в мене брудні, і корінці тобі не смакуватимуть!

– Ну то йди собі й помийся, – звелів ведмідь.

Вугляр вимив руки в потічку, але не мав чим втертися, тому ведмідь дозволив йому обтерти руки об свій кожух.

Покликав ведмідь свою куму лисичку і послав її по горшки, а тоді ще гукнув свого небожа вовка, щоб той розклав вогонь. Вугляр узяв сокиру і почав поратися біля здоровенної букової колоди. Надколов її з одного боку, забив у колоду клин.

– Ну ж бо йди сюди, ти в нас силак! Давай сюди передні лапи і допоможи розколоти колоду, – каже до ведмедя.

– Стережіться, дядечку, бо цей вугляр – хитра шельма. Глядіть, щоб він вам чогось не натворив, – гукнув ведмедеві вовк.

Ведмідь на те не зважав, бо дуже йому кортіло попоїсти смачних свинячих корінців, і він щосили помагав вугляреві. Отож вугляр вибив сокирою клин і защемив ведмедеві обидві передні лани в буковій колоді.

– Ой, болить! Ой, тисне! – заревів ведмідь.

– Потерпи, це так і має бути, ти тільки помагай! – каже вугляр.

Потім ухопив важкий дубець, узяв ведмедя за хвіст і як заходився йому латати боки, аж шерсть полетіла.

Заревів ведмідь на весь ліс, а вовк тоді й каже:

– Чи ж я вас, дядечку, не попереджав, щоб береглися вугляра? Чи ж я не казав, що то хитра шельма? І хотів би вам підсобити, але боюсь, що й мені лихо буде, як і вам!

Покинув він вогнище і втік до лісу. Лисичка принесла була горщики, та як побачила, що кумові непереливки, мерщій узяла ноги на плечі.

Ведмідь запрягнув вугляреві, що не зробить йому шкоди і залишить всього вепра, аби тільки відпустив його живого. Тоді вугляр знову вбив клин у колоду, ведмідь витяг звідти лапи, облизав їх, заревів і сумно пошкандибав до лісу. А вугляреві залишився весь дикий кабан.

Автор: чеська казка

Джерело: <https://derevo-kazok.org/vugljar-i-vedmid-cheska-kazka.html>

Про нечемного Вовка та вихованого Вола

Це могло статися ще тоді, коли люди могли чути та розуміти мову звірів і не чинили їм лиха. А звірі не боялися людей, і тому в світі панували суцільні дива.

Але, на жаль, (а, може, і на щастя), це сталося в наш час у звичайнісінькому лісі.

Отож, одного разу заблукав у лісі Віл. Після тяжкої праці він хотів прогулятися по таємничих лісових стежках і подихати вечірньою прохолодою, але не помітив, як заблукав.

«Прикро, дуже прикро. Мабуть, я вже не встигну на вечерю», – подумав він.

Але довго віддаватися сумним думкам не міг. Тому щосили почав кликати на допомогу:

– Агов, агов! Чи є тут хто?

– Хто там порушує тишу? – почулося з куців і на галявину вийшов сіроманець з цигаркою в зубах.

– Доброго вечора, – чемно привітався Віл.

– Доброго. Справді, доброго, коли до мене завітала така вечеря! – сказав Вовк.

– Вибачте, я заблукав.

– Ні, ні. Ти потрапив саме туди, куди і було потрібно. Отож, я тебе з'їм.

– Ні, пане, я хочу, щоб ви показали мені шлях додому.

– Шлях? Можу показати, але тільки до мене на стіл.

– Ви, мабуть, не зрозуміли..., – почав було Віл.

– Я все добре зрозумів. А от ти – ні! Ти будеш мені правити за вечерю.

Все, я сказав! – хамовито перебив його Вовк і вишкірив зуби.

Та Віл більше не марнував часу: він швидко нахилив круторогу голову і підкинув Вовка вгору. Вовк, панічно вереснувши, опинився аж на найвищому дереві.

– Паразит, – волав він зверху.

– Вибачай, але я тебе не займав, – сказав Віл і почвалав геть.

– Гей, Воле, що ти тут робиш? – почулося з ялини і за мить перед Волом з'явилася Білочка.

– Та я заблукав.
 – заблукав? Я з радістю допоможу тобі! Ти повинен піти прямо, потім повернути праворуч. А коли побачиш куц шипшини, то знай: твоє житло всього за кілька скоків від нього.
 – Дякую тобі, Білочко.
 – Хай щастить! Ой, дивися, що це з Вовком? – скрикнуло рудохвоста. Справді, скрутившись у баранячій ріг, по дорозі шкутильгав Вовк.
 – Гей, Вовчику, що це з тобою? Не відповідає, – здивувалася Білочка.
 – Та це я його... той..., знітився Віл.
 – Так ось у чому справа! – здогадалася Білочка, – А, знаєш, так йому і потрібно. Бо він останнім часом перетворився на справжнього нахабу. Недаремно кажуть: стався до інших так, як хочеш щоб ставилися до тебе. Ну, бувай!
 І Білочка пострібала господарювати. А Віл почимчикував собі додому.

Автор: Олександра Василенко

Джерело: <http://kazka.in/fairytales/oleksandra-vasylenko/pro-nechemnogo-vovka-ta-vihovanogo-vola.html>

Мудрість

Жив колись один молодий воїн – хоробрий і розумний. Хлопця усі поважали та шанували. От настав мирний час, і вирішив юнак одружитися.

Якось покликав він своїх молодших братів і сказав:

– Оженюся лише на дівчині, що з моєї сталевої шаблі зшиє ногавиці.

Здивувалися хлопці, проте помандрували – таки шукати незвичайну майстриню, що змогла б виконати бажання брата. Та до кого б не зверталися, у відповідь чули насмішки.

Нарешті мандрівники дісталися до одного бідного селянського будиночку. Їх зустріла дівчина дивовижної краси, запросила до хати та посадила до столу. За обідом один із братів попросив вина. На це дівчина мовила:

– Ідть у двір і прив'яжіть коня до виноградної лози, а я тим часом принесу.

Гість вийшов на вулицю, почав шукати виноградник – але марно. Тоді хлопець повернувся та сказав про це молодій господині.

– Якщо в нас немає виноградної лози, звідки ж може взятися вино? – відказала на те панна.

Після обіду гості стали розпитувати про її рідних, хто вони такі й чому так довго не приходять додому.

– Батько мій край дороги сіє сварку, – відповідала красуня, – а мати пішла обмінювати сльози.

Брати, здивовані словами дівчини, попросили пояснити їхній зміст.

– Тато зі своїм приятелем лихословлять на нашого сусіда, якому батьків товариш не забариться про все напліткувати, отож завтра почнеться сварка. Мати ж пішла до родичів оплакувати небіжчика.

Слухаючи мудрі відповіді дівчини, брати вирішили, що вона, вірогідно, зможе допомогти, й розповіли, чому подорожують білим світом.

– Може, й зумію виконати бажання вашого брата, – мовила красуня. – Тільки перекажіть парубкові, нехай надішле мені шовкову тасьму, виготовлену з піску, та голку, зроблену з дрібних камінчиків, – тоді зшию подарунок.

Ті поспішили додому й передали братові дивну відповідь панни. Молодий воїн зрадів мудрості незнайомки та вирішив на ній оженитися, а через своїх братів надіслав майбутній дружині весільні подарунки – золото й перли.

Прийнявши коштовності, дівчина мовила:

– Перекажіть нареченому, що дрібні та великі зірки виявилися розрідженими. Нехай два гірські орли не загублять один одного, а два брати не почують образ...

Вислухавши ці слова та зрозумівши їхнє значення, молодий воїн сказав рідним, що вони привласнили дещо з подарунків.

Укотре переконавшись у надзвичайному розумі своєї нареченої, парубок одружився з нею.

Ось так мудрість допомогла бідній дівчині викувати своє щастя.

* Ногавиці – суконні штани.

Автор: абхазька казка

Джерело: <https://derevo-kazok.org/mudrist-abhazka-kazka.html>

Зайчиків м'яч

Настало тепле літо. У ясному небі яскраво сяяло сонце. Зайченя Побігайчик та його друзі: лисеня Лиско, ведмежа Лапко та вовченя Сірій вибігли на широку лісову галявину. Галявина була рівна-рівнесенька, наче стіл. На ній росла густа зелена трава.

– Гляньте, – захоплено сказав один із приятелів, лисеня Лиско, роззираючись довкола, – ця галявина – справжнє футбольне поле. Отут би нам м'яч поганяти!

Звірята глянули на зайчика Побігайчика: адже лише у нього з усієї компанії удома був справжній футбольний м'яч.

– Гаразд, – погодився зайчик Побігайчик. – нумо набирати футбольну команду!

Чутка про те, що Побігайчик набирає команду для гри у футбол, рознеслася лісом. Рознесла її білобока сорока Скрекотуха на довгому хвості. А хто ж не любить грати у футбол? Тож незабаром до чотирьох друзів приєдналися інші звірята: ведмежата, білченята, оленята, малий кабанчик Веприк... Навіть сороці Скрекотусі знайшлося місце у команді: її зробили футбольним коментатором. Прийшов на галявину й Їжачок-Кожух повний голочок.

Звірята добре знали Їжачка. Він часто приносив на своєму голчастому кожушку яблука і пригощав ними приятелів. Але Їжачок був неповоротким і повільним.

– Візьміть і мене у свою команду, – несміливо попросив Їжачок.

– Ти теж хочеш грати у футбол? – здивувався Побігайчик. – Але ж ти не можеш швидко бігати!

– Поставте мене на воротах, – відповів Їжачок.

Тож Їжачок став воротарем. Він спритно зловив декілька м'ячів, не давши їм потрапити до футбольних воріт. Глядачі вітали успіхи Їжачка гучними оплесками.

Та невдовзі трапилася халепка. М'яч, замість потрапити до рук воротаря, вдарився об його голчастий кожушок і... тріснув.

– Дивися, що ти накоїв, ти зіпсував нам усю гру! – суворо сказав Побігайчик Їжачкові. – Ні, ти не можеш грати у футбол! Іди собі!

І засмучений Їжачок, похнюпившись, пішов геть із футбольного поля.

Минуло два тижні. На день народження батьки подарували Побігайчику новий футбольний м'яч. Утішений Побігайчик вирішив негайно показати подарунок друзям. Він побіг берегом бурхливої ріки. Новий м'яч зайчик ніс у руках.

Раптом зайчик спіткнувся об пеньок. М'яч випорснув із рук зайчика і впав у воду. Даремно намагався Побігайчик дотягтися рукою до м'яча, стоячи на березі. Він натомість сам звалився у річку.

– Рятуйте! – крикнув зайчик, що зовсім не вмів плавати.

На берег ріки вибіг Їжачок. Він гуляв неподалік і, почувши крик Побігайчика, поспішив на допомогу. Їжачок ухопив довгу гілляку і простягнув приятелю. Зайчик, тримаючись за гілляку, виліз із води. Після цього Їжачок тією ж гілкою притяг до берега і м'яч.

– Ось, візьми, – Їжачок простяг м'яч вимоклому до нитки другові.

Зайчик густо зашарівся. Здавалося, навіть його довгі вуха почервоніли від сорому.

– Ти врятував мені життя, Їжачку, – сказав Побігайчик. – І витяг мій м'яч із ріки. А я перед тим вигнав тебе зі своєї команди...

– Хіба ж я міг не допомогти другові? – Відповів Їжачок.

– Ти розумний: бо здогадався, як витягти м'яч із ріки. А ще ти чесний і справедливий. – заявив зайчик. – Саме таким має бути суддя у грі у футбол: справедливим і розумним. Хочеш бути футбольним суддею, Їжачку? – спитав Побігайчик.

– Так, хочу, погодився Їжачок.

Наступного дня звірі знову грали у футбол. А Їжачок став арбітром – так називають суддю у грі в футбол. І Побігайчик із друзями швидко зрозуміли, що кращого арбітра їм годі й шукати!

Автор: Анна Рибалка

Джерело: <http://kazka.in/fairytales/anna-rybalka/zaychikiv-m-yach.html>

Чому миші, коти й собаки між собою не миряться

За давніх часів привчали люди всяких тварин, щоб стали свійськими і допомагали в роботі. Пес споконвіку був вірний своєму господареві, чесно йому служив, і через це дістали собаки від людини грамоту, писану на овечій шкурі, що вони одні мають право супроводжувати своїх хазяїв у дорозі, служити їм, як уміють, і стерегти їхню хату і двір.

Собаки тією грамотою страшенно пишалися, а коти хтозна-як заздрили їм. От одного разу зійшлися коти на раду і змовилися поцупити грамоту. Як вирішили, так і зробили. Дочекалися вони слухної хвилини, коли пес, що стеріг грамоту, побіг недалечко, викрали її та й зтягли в комору поміж старе начиння. Там натрапила на грамоту голодна миша, котра шукала собі чогось попоїсти. Вона одразу ж гукнула своїх сестер і похвалилася, що знайшла таку коштовну річ.

Скликали миші раду і почали думати, що їм зробити, аби та грамота лишилася в них. Довго не могли вирішити, аж ось каже найстаріша миша:

– Здається мені, сестри, що найкраще буде, коли ми грамоту з'їмо! Тоді вже ніхто її у нас не забере!

Ці слова припали всім до серця. Розірвала мишва овечу шкуру на клапті, почала бенкетувати і з'їла дорогоцінну грамоту, так що й на макове зерно не лишилося.

За якийсь час зійшлися собаки й собі на раду і вирішили поглянути на свою грамоту. Пес-охоронець мусив вийти наперед і з соромом признатися, що коти вкрали її у нього. Тоді собаки кинулися до котів, щоб ті вмить віддали грамоту. Пішли всі разом до комори, але так і не знайшли нічого.

Зрештою спало одному старому котові на думку, що до комори влізли миші, і тоді коти наказали мишам признатися, де вони поділи собачу грамоту. Тільки ж миші вже ніяк не могли грамоти повернути, бо давно з'їли її.

Отак і зродилася між ними велика ворожнеча, яка триває і досі. Собаки на котів гавкають і женуться за ними, де тільки побачать, а коти кидаються на мишей і нищать їх.

Автор: чеська казка

Джерело: <https://derevo-kazok.org/chomu-mishi-koti-j-sobaki-ne-mirjatsja.html>

Казка про любов

Жила собі дівчинка, звали її Інгрід. Батьки її дуже любили і робили все для того, щоб вона була щаслива. Але їй завжди здавалося, що чогось не вистачає. В неї були найдорожчі іграшки, найкрасивіші ляльки і найсмачніші цукерки і шоколадки, але вона постійно ходила невдоволена і злилася. В школі в неї було багато подруг, але вони дружили з нею тільки через те, що в неї було багато гарних іграшок, а по справжньому її трохи недолюбливали за поганий характер.

Одного разу, Інґрід дуже образилася на маму, за те, що та купила їй червону сукню, а не рожеву і закрилася у своїй кімнаті зі слова:

– Ти мене зовсім не любиш, бо не виконала свого слова!

– Я старалася, Інґрід.– ласкаво говорила мама, під дверями кімнати.-Але сукні твого розміру, в такому кольорі не було.

– Іди геть!– крикнула дівчинка.– Якби ти мене любила, то зробила б усе для того, щоб я була щаслива! Не хочь тебе бачити!

Мама жалібно зітхнула і пішла на кухню, готувати вечерю. А Інґрід сіла біля вікна і від злості розревілася. Зненацька, на підвіконня невідомо звідки стрибнула велика пухнаста біла кішка і голосно замуркотіла.

– Іди геть.– закричала дівчинка.– Не вистачало, ще й тебе до мого горя. Мама мене не любить по справжньому. Не розуміє, що я вчора сказала дівчатам, що прийду в рожевій сукні. Тепер я буду брехунка. А мамі всерівно.

І тут кицька заговорила людським голосом:

– Ти впевнена, що мама тебе не любить?

Іґрід мало не впала, і злякано промовила:

– Ти розмовляєш...! Хто ти?

– Неважливо, – муркнула кішка.– В чому на твою думку проявляється любов?

– Ну...людина яка любить, здатна на все заради того, кого любить...

– Ти впевнена? А як це? – запитала кішка і примостилася на підвіконні.– Я зовсім нічого не знаю про любов, Може ти мене навчиш.

– Я навчу? – Інґрід здивовано подивилася на кішку.– Ну що тут знати. Наприклад, якби мама мене любила, то вона б зробила все, щоб дістати для мене сукню, а так...

– О! – кішка примружила свої хитрі очі.– То ти в цьому тямеш. Може навчиш мене і покажеш приклад справжнього прояву любові. От як наприклад ти сама, любиш свою маму. Як ти проявляєш свою любов?

– Я?...– Інґрід задумалася і подивилася у вікно. –Незнаю...

– Чому не знаєш? Ти ж знаєш, що таке любов? Чи ти не любиш свою маму? Ти розлюбила її за те, що вона не виконала свою обіцянку? А за що саме, мама повинна робити для тебе все? А може ти також зробила щось таке, що її могло образити?

– Я ж її дочка.– Інґрід знову злісно подивилася на кішку.– Я мушу, щось робити для того, щоб вона мене любила?

– Мабуть не мусиш, але людина яка для тебе так мало значить хіба мусить жити разом з тобою? Мені здається мама тобі не потрібна. Я заберу її собі. Їй же мабуть, однаково з ким няньчитись. Ти для неї майже така чужа, як я.

– Але це моя мама! – заперечила Інґрід.

– А ти впевнена, що знаєш, як це мати маму? Я ніколи не знала свою, може поясниш мені як це?

– Мати маму, це звичайна річ.

– І все-таки я так і не зрозуміла, що таке любов. Хочеш щось покажу? Хапайся за мене.

Інґрід зі страхом, але більше із цікавості вхопилася за кішку і за мить вони опинилися в минулому. Кішка запевнила, що їх не видно і наказала тихенько дивитися. Це була велика кімната, де сидів якийсь чоловік і жінка, вони ніби чекали обіду, а маленька дівчинка накривала на стіл. Інґрід тихенько скрикнула. Згадавши

старі фотографії із маминого фотоальбому, вона впізнала цих людей. Це були її дідусь з бабусею та її мама в дитинстві.

«Маленька мама» вела себе тихо і скромно, та коли в неї випала салатниця батько злісно на неї нагримав і наказав бігти в свою кімнату робити уроки. Мама навіть не заступилася, а також прикрикнула на доньку, щоб була обережна. Мама Інгрід знітилася попросила вибачення і пішла в свою кімнату. Інгрід разом з кішкою пішли за нею. Дівчинка дуже здивувалася, коли побачила яка бідна кімнатка в її мами, там майже не було іграшок. Зате була маленька іконка Божої Матері і маленька мама ставши перед сном на коліна молилася Богу. Вона бажала здоров'я своїм батькам і дякувала Господу за те, що в неї є батьки. Вона любила їх всім серцем, хоча на думку Інгрід це було просто неможливо. Бо здавалося їх немає за що любити. Вкінці її мама помолилася про те, щоб колись у неї була своя донечка і вона буде її любити понад усе, подарувавши їй те, чого в самої не було.

– Ось бачиш.– сказала кішка.– Це і є любов. Твоя мама також колись була “донькою”, і їй жилося зовсім не так як тобі. Та вона ніколи не думала про це, бо просто любила і все. Не за щось, а просто всім серцем. Вона ж могла брати приклад зі своїх батьків, та вона зробила твоє життя прекрасним, і любить тебе. Хоча їй самій в дитинстві дуже не вистачало справжньої любові.

Інгрід задумано дивилася на свою маленьку маму і їй захотілося її раптом обійняти і приголубити. Таку маленьку і беззахисну. Кішка мабуть все зрозуміла бо через декілька секунд Інгрід опинилася сама у своїй кімнаті. Вона швиденько вибігла з кімнати і побігла шукати маму. Мама тихенько сиділа в кріслі і в'язала для Інгрід новий шарфик. Дівчинка підійшла до неї і зі сльозами на очах ніжно ніжно пригорнула до себе:

– Я люблю тебе.– сказала вона.

– І я люблю тебе, донечко!– сказала радісно мама і вони радісно обнялися. Інгрід навіть не помітила, як від її мами випала маленька стара фотографія, на якій красувалася велика пухнаста біла кішка...

Автор: Марія Щур

Джерело: <http://kazka.in/fairytales/mariya-shchur/kazka-pro-lyubov.html>

Добродум і Злодум

Люди здавна кажуть: хто бажає лиха комусь, того самого спіткає лихо.

Жили в селі два сусіди. Першого звали Джармабудхі – тобто Той, у кого добро на думці, а другого Папабудхі – тобто Той, у кого зло на думці. Одне слово, Добродум і Злодум.

Якось прийшов Злодум до сусіда та й каже:

– Вичитав я в книжках, нібито людина марно проживе життя, якщо не побуває в чужих краях, не визнає чужих звичаїв і мов.

– Я теж десь про таке чув,– відповідає Добродум.

Зрадів Злодум і каже:

– Коли так, нумо мандрувати по білому світу! А все, що заробимо на чужині, поділимо порівну.

Добродум згодився. Вранці вони попрощалися з односельцями та й подалися в чужі краї.

Довго блукали Добродум та Злодум по світу. І скрізь Добродум знаходив собі роботу, а вдячні люди годували його, вдягали й платили гроші. А Злодум повсякчас прикидався недужим і байдикував.

Добродум заробив цілу торбу грошей. Осі, тоді Злодум і сказав:

– Любий друже! Довго тужив я за рідним краєм, але більше не можу. Повернімося в наше село, в рідний дім.

– Я залюбки повернути додому! – відповів Добродум, – Бо краще у злиднях, та вдома, ніж у достатку, але на чужині.

Побалакали так і вирушили на батьківщину.

Як підійшли до рідного села, Злодум озвався:

– Любий друже! Є в мене до тебе прохання. Та соромно казати – боюся, що образишся.

– Якщо ти мені товариш, – мовив Добродум, – то немає чого соромитись. Хіба ж ти замишляєш проти когось щось лихе?

– Та ні! – вигукнув Злодум. – Ось про що я хотів тебе попросити. Соромно мені, що я вертаюся додому з порожніми кишнями, а в тебе ціла торба грошей. Сховай їх де-небудь, аби ніхто про них не знав.

– Гаразд, – каже Добродум. – Візьмімо з торби по сто рупій кожен, а решту закопаємо отут під дубом. Щомісяця братимемо з торби по десять рупій, і нам вистачить грошей на багато років.

І вони закопали Добродумову торбу в лісі під дубом.

Але тієї ж ночі Злодум подався в ліс і вкрав торбу а грішми.

По якимсь часі Добродум вирішив узяти трохи грошей. Пішов він до лісу, почав шукати торбу. Копає тут, копає там – немає грошей. Збагнувши, хто вкрав його торбу, Добродум побіг до сусіда.

– Як же тобі не соромно! – мовив він, – Я мав тебе за товариша, та, видно, помилявся. Ти просто злодюжка!

– Я злодюжка?! – обурено вигукнув Злодум. – Це ти вкрав мої гроші, ти! Зараз же поверни мені пів торби!

Довго вони сперечалися, лаялися та сварилися. Нарешті пішли до судді й попросили, щоб той розсудив їх.

А суддя й каже:

– Ніхто нічого не знав. Тільки всемогутній бог Брахма знає, на чиєму боці правда. Доведеться випробувати вас вогнем. Я покладу кожному на долоню розпечене залізо: хто перший, не стерпівши болю, скрикне – той і злодій.

Злодум злякався такого випробування.

– Я маю свідка, що гроші вкрав сусід, – сказав він. – У тому дубі, під яким ми закопали гроші, живе божество; воно бачило, як уночі приходив злодій.

– Гаразд, відповідає суддя. – Приходьте завтра вранці в ліс, там я вас і розсуджу.

Другого дня вранці суддя й інші люди прийшли в ліс. І Добродум прийшов. Тільки Злодума нема. Суддя й каже:

– Спробуємо і без нього взнати правду.

Потім підійшов до дуба н питає:

– О божество! Скажи, хто вкрав гроші – Добродум чи Злодум?

І з дерева почувся голос:

– Добродум! Добродум!

Люди як почули, що дерево розмовляє, то так і понімили а подиву й переляку. Навіть про Добродума забули. А той тим часом зібрав жмут сухої трави, підпалив її й кинув з другого боку дерева в дупло.

Зненацька в дуплі пролунав страшний крик, і з нього вискочив Злодум!

Тут усі зрозуміли, що то він сховався заздальгідь у дуплі й видав себе за лісове божество.

Суддя розгнівався і спочатку хотів був кинути Злодума в охоплене димом дупло, та потім передумав і сказав:

– Зараз же йди додому і поверни сусідові вкрадені гроші. І знай: якщо завтра вранці я ще застану тебе в селі, то накажу повісити на цьому дубі.

Злодій повернув Добродумові всі гроші, тоді зібрав свої пожитки й до заходу сонця вирушив із села. Хтозна, що з ним було далі. Кажуть, він знов помандрував у чужі краї. Але шлях туди лежав через джунглі, де повно злих звірів; жодній людині ще не вдавалося вийти звідти цілою.

Так чи так, а злодій дістав по заслугі.

Автор: індійська казка

Джерело: <https://derevo-kazok.org/dobrodum-i-zlodum-indijska-kazka.html>

Козеня, яке всього боялося

Маленьке сіре козенятко усього в світі боялося.

– Пішли з нами стрибати! – гукали ягнятко, лоша та інші звірятка.

– Боюся колінце забити, – відповідало сіре козеня.

– Дивися, яку барвисту веселку привів літній дощик! – раділи квіти у лузі.

– Боюся ніжки замочити...

– Травичку щипати будеш? – питала сестричка-коза.

– Боюся равликів рогатих, що в траві ховаються.

– А нашого гарного півника бачив? – квоктали заклопотані курочки.

– Боюся... Півник голосно кукурікає.

– А метеликів ловив? – щебетали жваві горобчики.

– Боюся не впіймати...

– А казку читав? – питала маленька Ганнуся.

– Боюся дочитати!

– А морозиво любиш? – цікавився Іванко.

– Боюся, що розтане...

– А спати підеш? – кликала козенятка мама.

– Боюся того, що наснитися...

Ніч настала, посходили зорі. Козенятко не боялося, що вони впадуть з неба, бо навіть їх не помітило. Цілісіньку ніч плакало з розпачу. До ранку чимала калюжка сліз утворилася.

На ранок визирнуло сонечко, усе навкруги ніжно полоскотало. Оченята козеняті висушило. Бачить козеня – з калюжки рослинка проростає, до сонечка тягнеться.

– Ти хто? – питає боязке козеня.

– Соняшник!

– Такий маленький, сам-один. Не лячно тобі? – дивувався боягуз.

– Боятимусь – то біля калюжі смутку зостануся. А ростиму – побачу дивовижний світ.

– Де ти сили береш, соняшнику? – допитувався малий.

– З бажання жити! Ти теж мені допоміг – я чекав бодай на якусь краплинку вологи, а ти ось скільки нарюмсав!

– То я маю таку силу до життя?

– Звісно! Подивися на себе!

Глянуло на себе козеня в останню краплю смутку мов у дзеркало.

– Ніжки прудкі, ріжки міцні, хвостик веселий! То я тепер можу не боятися?

– Ще б пак! Будеш сміливим – виростеш струнким і високим мов я! Матимеш до осені тисячу насінинок, засієш великий лан соняхів... – лагідно усміхався згори соняшник.

– Е, ні! – каже козеня. – Краще я буду козенятком! Веселим і сміливим!

З того часу козеня з півниками стрибає, з равликами буцається, метеликів наздоганяє. Зорі зустрічає. Сонечку радіє. А ще – морозиво любить. Якщо ти пригостиш, звісно!

Автор: Євгенія Пірог

Джерело: <http://kazka.in/fairytales/evgenia-pirog/kozenya-yake-vsogo-boyalosya.html>